

УДК 316.473:316.64 – 321.01:159.923

К 21

Руслана КАРКОВСЬКА

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ НА ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ ДЕРЖАВИ

Статтю присвячено оприлюдненню результатів вивчення психологічної детермінації образу держави у студентів. Описано результати емпіричного дослідження впливу соціально-психологічної адаптованості студентів на бачення держави (за параметрами оцінки впорядкованості держави, почуття приналежності до держави, бачення сенсу в існуванні держави).

***Ключові слова:** образ держави, політичні уявлення, студенти, соціально-психологічна адаптованість, суб'єктивне благополуччя, соціальна фрустрованість.*

Постановка проблеми. Образ держави як один з найвагоміших компонентів політичної свідомості суттєво визначає громадянську позицію особистості, вияв якої не обмежується сферою політичної взаємодії. Уявлення про державу стають вагомим “аргументом” в індивідуальному виборі тієї чи іншої моделі поведінки в системі відносин “особа – громадянське суспільство – держава”. Вивчення особистісних характеристик, які сприяють позитивному образу держави, необхідне для вибору державними інституціями оптимальної стратегії цілеспрямованого соціалізуючого впливу на особистість. Наприклад, для формування цілей виховного впливу на особистість, який здійснюють заклади системи освіти як інститут опосередкованої політичної соціалізації. Учені наголошують на важливості саме

опосередкованої політичної соціалізації у формуванні політичного суб’єкта [10]. Неполітичні за змістом установки, цінності як результат опосередкованої політичної соціалізації є дієвим регулятором соціальної активності особистості та фактором формування саме політичних уявлень і орієнтацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Образ держави як предмет наукового пізнання привернув увагу багатьох дослідників, серед яких О. Горбатюк [2], О. Дроздов [3], А. Кіркін [4], І. Кисельов [5], О. Мітіна [6], В. Петренко, Ф. Перж [9], А. Федякін [14], Н. Хазратова [16], О. Шестопап [8]. Аналіз наявних підходів уможливив визначити, що образ держави – це сукупність політичних уявлень особи про державу як суспільно-політичний інститут (її організаційну структуру, державну владу, закони тощо), своє місце як громадянина у державі і взаємодію з державою та іншими громадянами. Теоретичною основою дослідження стала концепція глибинних конструктів образу держави Н.В. Хазратової. Авторка виділила в образі держави такі глибинно-особистісні конструкти: “Я – анти Я”, “Лад – Безлад”, “Сенс – Абсурд” [15, 99 – 140]. Крім того, нею розкрита специфіка глибинних конструктів, які містять образ держави, через їхню детермінованість особистісними потребами. На думку Н.В. Хазратової, “перцептивні характеристики організації фіксуються у ході її сприймання залежно від їх значущості в плані задоволення означених соціально-психологічних потреб” [16, 5]. Наявна і перспективна задоволеність потреб – один з внутрішніх показників соціально-психологічної адаптованості особистості поряд з задовільним самопочуттям, психофізіологічним та емоційним станом [12, 35]. На основі цього було висунуто припущення, що образ держави залежить від соціально-психологічної адаптованості: що вищий рівень соціально-психологічної адаптованості особистості, то позитивнішими будуть її уявлення про державу. Особливий інтерес для дослідження викликає молодь, яка навчається. Виявлені в цій соціальній групі закономірності формування політичних уявлень можуть бути практично застосовані освітніми закладами для

формування конструктивної громадянської позиції молоді з допомогою психолого-педагогічного інструментарію.

Мета статті – висвітлити результати емпіричного дослідження впливу соціально-психологічної адаптованості студентів на їхні уявлення про державу.

Політична соціалізація молоді в сучасній Україні відбувається на тлі нового етапу становлення її державності. Ця обставина значно впливає на потребу не тільки теоретичного, але й емпіричного дослідження питань, що розкривають внутрішньо- та зовнішньо-детерміновані уявлення молоді про державу, дадуть змогу виявити особливості формування “образу держави”.

У зв’язку зі складністю досліджуваного феномену нами було використано систему діагностичних процедур для розв’язання дослідницьких завдань. Зокрема, щоб з’ясувати уявлення досліджуваних про державу ми використали авторську анкету “Образ держави”, яка складається зі закритих питань. Відповіді на запитання досліджуваним пропонувалось давати, обираючи на біполярній шкалі (на полюсах два протилежні варіанти відповіді) цифру від 0 до 10, яка найточніше відображає їхні погляди. Анкета мала на меті виявити, чи студенти відчують особисту причетність до держави; чи вбачають сенс в існуванні держави; як оцінюють впорядкованість держави. Для вивчення рівня соціально-психологічної адаптованості студентів було обрано такі внутрішні критерії: соціальна фрустрованість та суб’єктивне благополуччя. Як зовнішні критерії соціально-психологічної адаптованості було враховано факт, що усі досліджувані – студенти. Це доводить адекватність їхньої провідної діяльності віку та здатність розв’язувати навчальні задачі. Завданням нашого дослідження не було вивчення зовнішніх показників адаптованості, тому тут йдеться про вивчення Ім-адаптованості – соціально-психологічної адаптованості за внутрішніми критеріями [11, 77 – 81]. Рівень суб’єктивного благополуччя досліджуваних вивчався за допомогою Шкали суб’єктивного благополуччя (автори Дж. Мендельсон, А. Перуді-Баду, Ж. Чейче; адаптація М. Соколової) [13], а рівень соціальної фрустрованості – за допомогою “Методики діагностики рівня

соціальної фрустрованості Л. Вассермана” (модифікація В. Бойко) [1]. Для підтвердження того, що задоволеність різними сферами життя і емоційний комфорт – результат не лише дії соціального середовища, але й внутрішніх особистісних здатностей студентів, використано багаторівневий особистісний опитувальник “Адаптивність” О. Маклакова і С. Чермяніна [7].

Дослідженням були охоплені 200 осіб – студентів Львівського національного університету імені Івана Франка 1 – 5 років навчання віком від 16 до 22 років. У групі досліджуваних 42 особи чоловічої статі та 158 – жіночої. Серед досліджуваних студенти, які навчаються на факультеті прикладної математики та інформатики, філософському, біологічному факультетах і на факультеті журналістики. Емпіричний матеріал опрацьовано з допомогою методів параметричної і непараметричної статистики (розподіли балів за показниками образу держави суттєво відрізнялись від нормального).

Насамперед нами було зафіксовано наявність зв’язків між параметрами образу держави та особистісними характеристиками студентів. Встановлено негативний зв’язок соціальної фрустрованості студентів з такими уявленнями про державу: це впорядкована структура, в якій діють чіткі правила ($r = -0,24$; $p \leq 0,01$), як соціальний інститут вона сприяє розвитку суспільства та громадян ($r = -0,32$; $p \leq 0,01$), викликає почуття захищеності ($r = -0,37$; $p \leq 0,01$) та особистої причетності до розвитку України ($r = -0,18$; $p \leq 0,05$). Також негативно студенти оцінюють умови, які створює держава для досягнення життєвих цілей ($r = -0,41$; $p \leq 0,01$). Отже, що вищий рівень соціальної фрустрованості, то менше студенти оцінюють державу як впорядковану структуру, яка забезпечує суспільний й особистісний розвиток людини.

Статистично значущим є зв’язок фрустрованості з уявленням про Україну як неупорядковану ($r = 0,26$; $p \leq 0,01$) і хаотичну ($r = 0,3$; $p \leq 0,01$) державу, в якій неможливо зрозуміти, що відбувається ($r = 0,27$; $p \leq 0,01$);

Нами виявлено прямий зв’язок між схильністю студентів сприймати українську державу як інститут, який сприяє розвитку

суспільства, та їхнім суб'єктивним благополуччям ($r = -0,16$; $p \leq 0,05$); адаптивністю ($r = -0,21$; $p \leq 0,01$), зокрема, нервово-психічною стійкістю ($r = -0,19$; $p \leq 0,01$) та комунікативним потенціалом ($r = -0,16$; $p \leq 0,05$) (високі бали за показниками суб'єктивного благополуччя та адаптивності свідчать про низький рівень вираженості ознак, тому коефіцієнти кореляції від'ємні. Це стосується також подальшого опису емпіричних результатів).

У групі досліджуваних спостерігається прямий зв'язок між схильністю почуватися захищеним, живучи в Україні, та показниками суб'єктивного благополуччя ($r = -0,23$; $p \leq 0,01$) і адаптивності ($r = -0,24$; $p \leq 0,01$). Аналогічно, існують значущі прямі кореляції між почуттям особистої причетності, здатності долучитись до розвитку України і суб'єктивним благополуччям ($r = -0,2$; $p \leq 0,01$), адаптивністю ($r = -0,21$; $p \leq 0,01$), зокрема, нервово-психічною стійкістю ($r = -0,21$; $p \leq 0,01$) та комунікативним потенціалом ($r = -0,26$; $p \leq 0,01$).

Що нижче рівень суб'єктивного благополуччя ($r = 0,17$; $p \leq 0,05$) і здатності студентів до соціально-психологічної адаптації ($r = 0,24$; $p \leq 0,01$), то більше вони погоджуються з твердженням, що в Україні хаос.

Також виявлено, що при низькому адаптаційному потенціалі у студентів збільшується схильність вважати, що будь-яка держава лише гальмує розвиток суспільства та кожної особи, накладаючи зайві обмеження ($r = 0,19$; $p \leq 0,01$); в Україні немає порядку, усюди безлад ($r = 0,18$; $p \leq 0,05$); функціонування будь-якої держави – надто складний і громіздкий процес, щоб можна було щось у ньому зрозуміти ($r = 0,23$; $p \leq 0,01$).

Нами констатовано: що нижча у студентів соціально-психологічна адаптивність, то більше вони декларують бажання виїхати за кордон на постійне місце проживання ($r = 0,14$; $p \leq 0,05$) та розуміюче ставлення до тих, хто виїхав з України ($r = 0,15$; $p \leq 0,05$).

За допомогою кластерного аналізу показників адаптивності, спрямованості, соціальної фрустрованості і суб'єктивного благополуччя виділено дві підгрупи досліджуваних – студенти з вищим (кластер 1 – 112 осіб) та нижчим рівнем соціально-психологічної адаптованості

(кластер 2 – 88 осіб). За усіма вказаними психологічними характеристика між двома підгрупами встановлено значущі відмінності (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати порівняння показників соціально-психологічної адаптованості студентів двох кластерів за t-критерієм Стьюдента

Змінні	Середні значення		t-знач.
	кластер 1	кластер 2	
адаптивність (низька)	52,5	76,9	-14,87
нервово-психічна нестійкість	30,4	48,5	-14,19
комунікативний потенціал (низький)	12,8	17,5	-8,83
моральна нормативність (низька)	9,3	11,0	-3,51
соціальна фрустрованість	1,3	1,8	-8,31
суб'єктивне неблагополуччя	3,6	6,3	-17,80

Примітка: $p \leq 0,01$

Відповіді студентів з різним рівнем соціально-психологічної адаптованості на питання анкети про державу зіставлено за критерієм Манна-Уїтні. Виявлено, що студенти, які сформували кластер з вищими показниками соціально-психологічної адаптованості, мають більш позитивні уявлення про державу. Вони меншою мірою декларують готовність виїхати до якоїсь із країн Заходу на постійне місце проживання ($Z=2,57$; $p=0,01$).

Студенти з вищим рівнем соціально-психологічної адаптованості (порівняно із тими, у кого нижчі показники суб'єктивних ознак адаптованості) більше схиляються до думки, що Українська держава сприяє розвитку суспільства та її громадян ($Z=2,16$; $p=0,03$). Вони більш схильні вважати, що від них особисто залежить розвиток України ($Z=2,73$; $p=0,01$), та почуватися захищеними, живучи в Україні ($Z=3,67$; $p=0,0002$) (рис. 1).

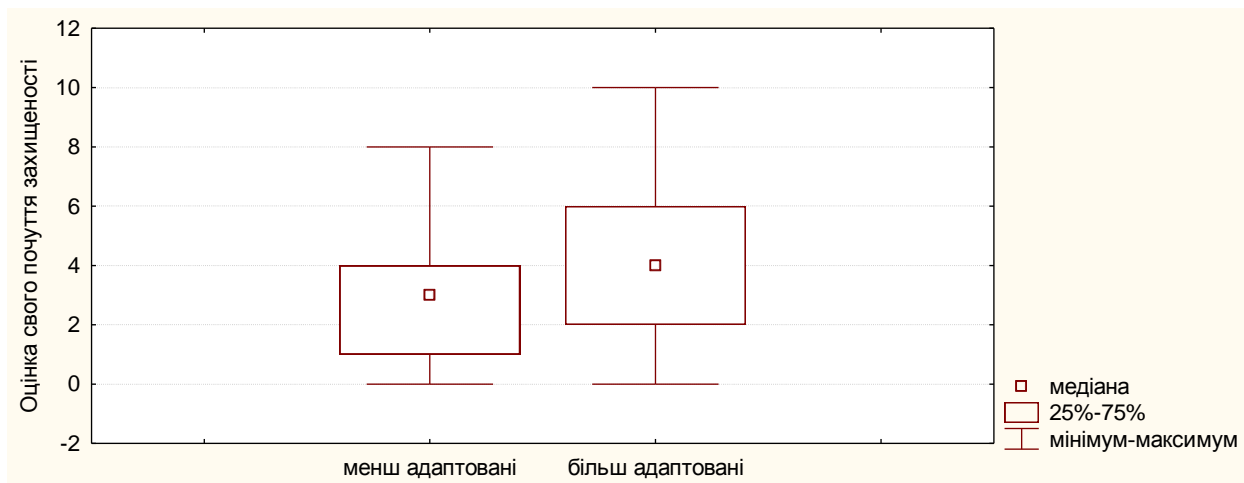

Рис. 1. Розподіли відповідей студентів двох підгруп на питання, чи почувуються вони захищеними, живучи в Україні

Примітка: (1 бал – ні, абсолютно; 10 балів – так, цілком)

Натомість студенти з нижчими показниками соціально-психологічної адаптованості більшою мірою схиляються до думки, що в Україні хаос ($Z=2,27$; $p=0,02$), і зрозуміти, що відбувається в Українській державі, неможливо ($Z=2,25$; $p=0,02$).

Як видно з результатів дослідження, студентам, які вирізняються з-поміж інших вищим рівнем соціально-психологічної адаптованості, притаманні позитивніші уявлення про державу. У них яскравіше виражені почуття причетності до держави (відповідно до конструкту “Я – анти Я”) та схильність вбачати в ній впорядковану систему (конструкт “Лад – Безлад”). І навпаки, студенти, які продемонстрували нижчий рівень соціально-психологічної адаптованості, схильні протиставляти себе державі та сприймати її як хаотичну, невпорядковану. Щодо конструкта “Сенс – Абсурд”, то встановлено лише обернений зв’язок між адаптивним потенціалом студентів і уявленням про те, що будь-яка держава гальмує розвиток суспільства. Зв’язку між соціальною фрустрованістю, рівнем суб’єктивного благополуччя та схильністю вбачати сенс в існуванні держави не встановлено. Переважна більшість опитаних погодилися з думкою, що держава, якою б вона не була, потрібна для організації суспільства

($M_e=8$, $M_o=10$, частота $M_o=50$), хоча 25% студентів оцінили свою згоду з цією думкою в балах від 0 до 6 (за 10-бальною шкалою).

Варто зауважити, що між моральною нормативністю (показником адаптаційного потенціалу) та суб'єктивним благополуччям і соціальною фрустрованістю виявлено нелінійний зв'язок. Серед досліджуваних студентів з допомогою кластерного аналізу було виділено три підгрупи:

1) перша підгрупа (59 осіб) – студенти з низьким рівнем моральної нормативності ($x_{\text{середнє}}=13,9$), підвищеним емоційним дискомфортом ($x_{\text{середнє}}=5,9$) і зниженим рівнем соціальної фрустрованості ($x_{\text{середнє}}=1,7$);

2) друга підгрупа (93 особи) – студенти з середнім рівнем моральної нормативності ($x_{\text{середнє}}=9,2$), помірним рівнем емоційного комфорту (найвищим серед досліджуваних) ($x_{\text{середнє}}=3,6$) і дуже низьким рівнем соціальної фрустрованості ($x_{\text{середнє}}=1,2$);

3) третя підгрупа (48 осіб) – студенти з середнім рівнем моральної нормативності ($x_{\text{середнє}}=6,9$), підвищеним емоційним дискомфортом ($x_{\text{середнє}}=5,9$) і зниженим рівнем соціальної фрустрованості ($x_{\text{середнє}}=1,9$).

Найпозитивніший образ держави характерний для студентів, у яких моральна нормативність поєднується з позитивним самопочуттям та низькою фрустрованістю (Порівняння політичних уявлень підгруп здійснено за критерієм Краскела-Уолліса). Студенти з найвищими показниками моральної нормативності і соціальної фрустрованості, а також підвищеним емоційним дискомфортом почуваються найменш захищеними, живучи в Україні, а також найбільше схильні вважати, що неможливо зрозуміти, що в державі відбувається. Це означає, що студенти, у яких найяскравіше виражена моральна нормативність, мають деякі труднощі в адаптації до соціального середовища. На рівні міжособистісної взаємодії і на рівні діяльності інституцій (у тому числі державних) часто доводиться спостерігати розбіжності між декларованими нормами і реальними діями суб'єктів. Природно, що особа, яка намагається максимально дотримуватися моральних норм, почуватиметься до певної міри дезорієнтованою і фрустрованою в системі таких неоднозначних взаємин.

Висновки. Отже, емпірично доведено, що студенти, які більш задоволені різними сферами життя та почуваються комфортніше (у зв'язку з своїми адаптаційними здатностями), мають позитивніші уявлення про державу, ніж їхні менш соціально адаптовані колеги. Це дає підстави стверджувати, що для формування позитивного образу держави та лояльного ставлення громадян до неї доцільно включати до системи соціалізуючих освітніх впливів заходи, які сприяли б розвитку адаптаційного потенціалу молоді (навичок емоційної саморегуляції, комунікативних вмінь та вміння критично оцінювати соціальні регулятори поведінки).

Подальші дослідження у цьому напрямі доцільно спрямувати на вивчення ширшого спектру і внутрішніх, і зовнішніх показників соціально-психологічної адаптованості для виділення детермінант політичних уявлень особистості.

Література

1. Вассерман Л.И. Методика для психоневрологической диагностики уровня социальной фрустрированности и её практическое применение. Методические рекомендации / Л.И. Вассерман, Б.В. Иовлев, М.А. Беребин. – СПб. : Лаборатория клинической психологии Психоневрологического института им. В.М. Бехтерева, 2004. – 28 с.
2. Горбанюк О. Імідж України на тлі інших держав у світлі концепції “особистості країни” / О. Горбанюк, В. Размус, М. Богуш // Соціальна психологія. – 2010. – № 3. – С. 75 – 90.
3. Дроздов О.Ю. Образи держав як складова геополітичної свідомості / О.Ю. Дроздов // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету : збірник наукових праць. Вип. 94. Т. 1. Серія: Психологічні науки / Чернігівський нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка ; [голов. ред. М.О. Носко ; відп. ред. В.О. Дятлов]. – Чернігів : [б. в.], 2011. – С. 149 – 156.
4. Киркин А.Н. Формирование образа государства в политическом сознании россиян: особенности и тенденции: автореф. дисс. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / А.Н. Киркин. – М., 2006. – 24 с.
5. Киселев И.Ю. Образ государства в международных отношениях и социальное сознание / И.Ю. Киселев // Вопросы философии. – 2003. – № 5. – С. 10.
6. Митина О.В. Психосемантический анализ имиджа государства : реконструкция и измерение / О.В. Митина, В.Ф. Петренко // Психологический журнал. – 2009. – Т. 30. – № 3. – С. 16 – 27.
7. Многоуровневый личностный опросник “Адаптивность” (МЛЮ-АМ) А.Г. Маклакова и С.В. Чермянина // Практическая психодиагностика. Методики

и тесты : [учебное пособие] / ред. и сост. Д.Я. Райгородский. – Самара : Издательский Дом “БАХРАХ”, 1998. – С. 549 – 558.

8. Образы государств, наций и лидеров / под ред. Е.Б. Шестопал. – М. : Аспект Пресс, 2008. – 288 с.

9. Перж Ф.Е. Проблема формирования образа государства в массовом политическом сознании современной России / Ф.Е. Перж // Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология. – 2013. – № 3 (23). – С. 60 – 63.

10. Проскуріна О. Удосконалення форм соціалізації і процес становлення особистості / О. Проскуріна // Політичний менеджмент. – 2003. – № 2. – С. 50 – 56.

11. Реан А.А. Психология адаптации личности. Анализ. Теория. Практика / А.А. Реан, А.Р. Кудашев, А.А. Баранов. – СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2006. – 479 с.

12. Санникова О.П. Адаптивность личности : [монография] / О.П. Санникова, О.В. Кузнецова. – Одесса : Издатель Н.П. Черкасов, 2009. – 258 с.

13. Соколова М.В. Шкала субъективного благополучия / М.В. Соколова. – 2-е изд. – Ярославль : НПЦ “Психодиагностика”, 1996. – 17 с.

14. Федякин А.В. Образ государства : теоретико-методологические аспекты / А.В. Федякин // Аспекты : сб. ст. по филос. проблемам истории и современности : Вып. III. – М. : Современные тетради, 2005. – С. 178 – 190.

15. Хазратова Н.В. Психологія відносин особистості й держави : [монографія] / Н.В. Хазратова. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. – 276 с.

16. Хазратова Н. Типологічна модель індивідуально-психологічного образу держави / Н. Хазратова // Соціальна психологія. – 2004. – № 4 (6). – С. 3 – 13.

References

1. Vasserman L.I. Metodika dlja psihonevrologicheskoy diagnostiki urovnja social'noj frustrirovannosti i ejo prakticheskoe primenenie. Metodicheskie rekomendacii / L.I. Vasserman, B.V. Iovlev, M.A. Berebin. – SPb. : Laboratorija klinicheskoy psihologii Psihonevrologicheskogo instituta im. V.M. Behtereva, 2004. – 28 s.

2. Gorbanjuk O. Imidzh Ukrai'ny na tli inshyh derzhav u svitli koncepcii' “osobystosti krai'ny” / O. Gorbanjuk, V. Razmus, M. Bogush // Social'na psyhologija. – 2010. – № 3. – S. 75 – 90.

3. Drozdov O.Ju. Obrazy derzhav jak skladova geopolitychnoi' svidomosti / O.Ju. Drozdov // Visnyk Chernigivs'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universytetu : zbirnyk naukovykh prac'. Vyp. 94. T. 1. Serija: Psyhologichni nauky / Chernigivs'kyj nac. ped. un-t im. T.G. Shevchenka ; [golov. red. M.O. Nosko ; vidp. red. V.O. Djatlov]. – Chernigiv : [b. v.], 2011. – S. 149 – 156.

4. Kirkin A.N. Formirovanie obraza gosudarstva v politicheskom soznanii rossijan: osobennosti i tendencii: avtoref. diss. ... kand. polit. nauk : 23.00.02 / A.N. Kirkin. – M., 2006. – 24 s.

5. Kiselev I.Ju. Obraz gosudarstva v mezhdunarodnyh otnoshenijah i social'noe soznanie / I.Ju. Kiselev // Voprosy filosofii. – 2003. – № 5. – S. 10.

6. Mitina O.V. Psihosemanticheskiy analiz imidzha gosudarstva : rekonstrukcija i izmerenie / O.V. Mitina, V.F. Petrenko // Psihologicheskij zhurnal. – 2009. – T. 30. – № 3. – S. 16 – 27.

7. Mnogourovnevij lichnostnyj oprosnik “Adaptivnost” (MLO-AM) A.G. Maklakova i S.V. Chermjanina // Prakticheskaja psihodiagnostika. Metodiki i testy : [uchebnoe posobie] / red. i sost. D.Ja. Rajgorodskij. – Samara : Izdatel'skij Dom “BAHRAH”, 1998. – S. 549 – 558.

8. Obrazy gosudarstv, nacij i liderov / pod red. E.B. Shestopal. – M. : Aspekt Press, 2008. – 288 s.

9. Perzh F.E. Problema formirovanija obraza gosudarstva v massovom politicheskom soznanii sovremennoj Rossii / F.E. Perzh // Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Filosofija. Sociologija. Politologija. – 2013. – № 3 (23). – S. 60 – 63.

10. Proskurina O. Udoskonalennja form socializacii' i proces stanovlennja osobystosti / O. Proskurina // Politychnyj menedzhment. – 2003. – № 2. – S. 50 – 56.

11. Rean A.A. Psihologija adaptacii lichnosti. Analiz. Teorija. Praktika / A.A. Rean, A.R. Kudashev, A.A. Baranov. – SPb. : PRAJM-EVROZNAK, 2006. – 479 s.

12. Sannikova O.P. Adaptivnost' lichnosti : [monografija] / O.P. Sannikova, O.V. Kuznecova. – Odessa : Izdatel' N.P. Cherkasov, 2009. – 258 s.

13. Sokolova M.V. Shkala sub#ektivnogo blagopoluchija / M.V. Sokolova. – 2-e izd. – Jaroslavl' : NPC “Psihodiagnostika”, 1996. – 17 s.

14. Fedjakin A.V. Obraz gosudarstva : teoretiko-metodologicheskie aspekty / A.V. Fedjakin // Aspekty : sb. st. po filos. problemam istorii i sovremennosti : Vyp. III. – M. : Sovremennye tetradi, 2005. – S. 178 – 190.

15. Hazratova N.V. Psihologija vidnosyn osobystosti j derzhavy : [monografija] / N.V. Hazratova. – Luc'k : RVV “Vezha” Volyn. derzh. un-tu im. Lesi Ukrai'nky, 2004. – 276 s.

16. Hazratova N. Typologichna model' indyvidual'no-psyhologichnogo obrazu derzhavy / N. Hazratova // Social'na psihologija. – 2004. – № 4 (6). – C. 3 – 13.

Карковская Руслана. Влияние социально-психологической адаптированности студентов на формирование образа государства. Статья посвящена результатам изучения психологической детерминации образа государства у студентов. Описаны результаты эмпирического исследования влияния социально-психологической адаптированности студентов на представления о государстве (по параметрам оценки упорядоченности государства, чувства принадлежности к государству, видения смысла в существовании государства).

Ключевые слова: образ государства, политические представления, студенты, соціально-психологическая адаптация, субъективное благополучие, социальная фрустрированность.

Karkovska Ruslana. The influence of social and psychological adaptation of students on the image of the State. The article is dedicated to the study of the psychological determination of the state’s image in the students’ perception. The results of empirical research of the influence on the students’ adaptation to their vision of the State (due to parameters of assessment of state ordering, sense of belonging to the State, vision of sense for State existence) are described.

Keywords: state image, political conception, students, social and psychological adaptation, subjective prosperity, social frustration.